

Wymagania edukacyjne z przedmiotu podstawy prawa dla klasy 2te

1. Pojęcie prawa, normy prawnej, przepisu prawa

uczeń zna pojęcia prawa, normy prawnej, przepisu prawa, innych norm postępowania, prawa zwyczajowego i stanowionego; podaje elementy budowy normy prawnej, kryteria podziału norm prawnych, rodzaje przepisów prawnych; uczeń charakteryzuje ww. pojęcia; uczeń charakteryzuje związki między pojęciami, potrafi je określić na podstawie prostych przykładów; uczeń samodzielnie podaje dziedziny życia regulowane różnymi systemami normatywnymi; uczeń omawia również normy semiimperatywne; uczeń próbuje określić znaczenie prawa w życiu społecznym, określa swoje zachowanie na podstawie podanego przez nauczyciela przykładu.

2. Praworządność. Stosowanie prawa

pojęcie praworządności, organy czuwające nad zapewnieniem praworządności, pojęcie i etapy stosowania prawa; uczeń zna pojęcie praworządności, wymienia organy czuwające nad zapewnieniem praworządności, wymienia etapy stosowania prawa; uczeń podaje znaczenie ww. pojęć; uczeń określa znaczenie praworządności, charakteryzuje na podstawie podanego przykładu etapy stosowania prawa; uczeń charakteryzuje instytucje czuwające nad przestrzeganiem praworządności, samodzielnie omawia tematyką zająć na podstawie przygotowanych przez siebie przykładów; uczeń potrafi i ocenić praworządność w Polsce, podaje własne propozycje poprawy; uczeń próbuje określić, czym jest dla niego praworządność i przypomina sobie nazwy takich organów, jak np. Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka.

3. Stosunek prawny. Zdarzenie prawne

pojęcie i elementy stosunku prawnego, pojęcie i rodzaje zdarzeń prawnych, prawo podmiotowe, rodzaje praw podmiotowych, uprawnienie, roszczenie; uczeń podaje przykłady stosunków społecznych, w tym prawnych; zna omawiane pojęcia i próbuje określić prawa i obowiązki stron; uczeń definiuje pojęcia, podaje prawa i obowiązki stron; uczeń charakteryzuje elementy stosunku prawnego i podział zdarzeń prawnych; uczeń charakteryzuje samodzielnie stosunek prawny na podstawie wzoru umowy; określa znaczenie praw podmiotowych i roszczeń w życiu społecznym; uczeń omawia samodzielnie konsekwencje więzi prawnych, dyskutuje na ten temat, nawiązując do historii prawa, np. w państwie hitlerowskim; uczeń określa znaczenie prawa w określonych dziedzinach życia społecznego; podaje przykłady stosunków prawnych, treść prostej umowy, np. sprzedaży biletu na autobus.

4. Wykładnia prawa

pojęcie i rodzaje oraz znaczenie wykładni prawa; uczeń zna pojęcie i cel wykładni prawa; uczeń definiuje wykładnię prawa i klasyfikuje jej rodzaje na podstawie prostych przykładów; uczeń samodzielnie określa rodzaje wykładni oraz jej znaczenie na podstawie innych niż podręcznikowe przykładów; uczeń analizuje wyrok sądu lub orzeczenie SN z pomocą nauczyciela; uczeń samodzielnie analizuje wyrok sądu lub orzeczenie SN, charakteryzuje rodzaje wykładni nie omawiane w podręczniku; uczeń interpretuje proste przykłady zwrotów użytych w tekście aktu normatywnego.

5. System i gałęzie prawa

pojęcie systemu prawa, podział prawa na gałęzie i jego znaczenie; uczeń zna pojęcie systemu prawa, wymienia gałęzie prawa; uczeń zna kryterium podziału prawa na gałęzie, charakteryzuje wybrane gałęzie prawa według podręcznika; uczeń dostrzega problem stosowania różnych gałęzi prawa w określonej sytuacji; uczeń przygotowuje również referat na temat wybranej instytucji prawnej, której nie omówiono w podręczniku w ramach danej gałęzi prawa; uczeń biegle posługuje

się pojęciami z przygotowanego przez siebie referatu - tematyka jw.; uczeń, na podstawie pytań nauczyciela, określa gałęzie prawa mające zastosowanie w jego życiu.

6. Źródła prawa

pojęcie źródła prawa, aktu normatywnego, hierarchia źródeł prawa, charakterystyka źródeł prawa, przede wszystkim powszechnie obowiązujących, ogłaszanie, obowiązywanie w czasie i przestrzeni, pojęcie i znaczenie nowelizacji, tekstu jednolitego, inkorporacji, kodeksu; uczeń zna podstawowe pojęcia, umie znaleźć akt normatywny w Dzienniku Ustaw; uczeń definiuje pojęcia, rozwiązuje proste przykłady charakteryzujące źródła prawa oraz ich obowiązywanie; uczeń omawia zależności między różnymi źródłami prawa, samodzielnie wyszukuje przykłady z dzienników urzędowych; uczeń charakteryzuje również znaczenie prawa wspólnotowego; uczeń samodzielnie ocenia znaczenie wybranego i scharakteryzowanego przez siebie źródła prawa; uczeń, przy znacznej pomocy nauczyciela, rozumie pojęcia potrzebne do określenia swej sytuacji w konkretnej sprawie.

7. Osoba fizyczna i osoba prawna

pojęcie osoby fizycznej i prawnej, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, podział osób prawnych; uczeń zna omawiane pojęcia, określa swój status w świetle prawa; uczeń wskazuje różnice między osobą fizyczną i prawną, z pomocą nauczyciela rozwiązuje przykłady na temat skutków prawnych działania ludzi i jednostek organizacyjnych; uczeń samodzielnie rozwiązuje przykłady na ww. temat; uczeń samodzielnie interpretuje przepisy k.c. na temat osób fizycznych i prawnych, podając przykłady „z życia”; uczeń porównuje w samodzielnie przygotowanej pracy status prawny współcześnie i z wybranej epoki w historii prawa; analizuje orzeczenia SN, prace naukowe itd.; uczeń przy pomocy nauczyciela określa swój status w świetle prawa cywilnego.

8. Czynność prawna

pojęcie, rodzaje, warunki ważności i skutki czynności prawnej; uczeń zna omawiane na zajęciach pojęcia; uczeń charakteryzuje ww. pojęcia na podstawie prostych przykładów; uczeń dostrzega i charakteryzuje związki między omawianymi pojęciami, samodzielnie rozwiązuje przykłady, również „z życia”; uczeń rozwija omawiane zagadnienia, przygotowując referat na temat wybranej instytucji prawnej z zakresu omawianej problematyki; uczeń przedstawia wszechstronną charakterystyką wybranej czynności prawnej, np. umowy nie przewidzianej w materiale lekcji; uczeń z pomocą nauczyciela podaje przykłady i skutki czynności prawnych.

9. Rzeczy i ich podział

przedmiot prawa rzeczowego jako działu prawa cywilnego, pojęcie i rodzaje rzeczy, inne przedmioty stosunków prawnych; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń charakteryzuje omawiane pojęcia, rozwiązuje proste przykłady; uczeń dostrzega związki między omawianymi pojęciami, samodzielnie rozwiązuje przykłady; uczeń charakteryzuje również pożytki; uczeń charakteryzuje wszechstronnie np. problematykę nieruchomości, wykorzystując przykład aktu notarialnego; uczeń z pomocą nauczyciela klasyfikuje rzeczy.

10. Własność jako prawo rzeczowe

miejsce prawa własności wśród innych praw rzeczowych, uprawnienia właściciela i granice ich wykonywania, nabycie i utrata własności, współwłasność, ochrona własności, własność a posiadanie; uczeń zna pojęcia; uczeń charakteryzuje omawiane pojęcia, rozumie je na podstawie prostych przykładów; uczeń porównuje prawa rzeczowe uwzględniając zakres uprawnień, zna również regulacje innych gałęzi prawa na temat własności; uczeń interpretuje wzory umów przenoszące własność; uczeń potrafi również scharakteryzować rozwój własności w różnych epokach historycznych, także w innych krajach; uczeń z pomocą nauczyciela omawia znaczenie prawa własności, również w swoim życiu, próbuje podać poznane pojęcia.

11. Użytkowanie wieczyste. Prawa rzeczowe ograniczone

charakterystyka pozostałych praw rzeczowych, znaczenie ksiąg wieczystych; uczeń klasyfikuje pozostałe prawa rzeczowe i zna pojęcia; uczeń charakteryzuje pojęcia, rozwiązuje proste przykłady; uczeń interpretuje poznawane zagadnienia na podstawie wzorów dokumentów, np. aktów notarialnych; uczeń formułuje omawiane prawa rzeczowe na podstawie wzorów dokumentów; uczeń zna również zagadnienia związane z ewidencją gruntów; uczeń z pomocą nauczyciela określa miejsce i znaczenie omawianych zagadnień.

12. Prawo zobowiązań

pojęcia, źródła i rodzaje zobowiązań; zasady wykonania i skutki niewykonania zobowiązań; wygaśnięcie zobowiązań; uczeń zna i stosuje pojęcia, rozróżnia rodzaje umów, sposoby zawarcia umowy, potrafi wskazać różnice pomiędzy umowami.

13. Odpowiedzialność cywilna

pojęcie i rodzaje odpowiedzialności cywilnej, szkoda, wina i inne zasady odpowiedzialności cywilnej; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń rozumie poznawane pojęcia na podstawie prostych przykładów; uczeń porównuje na podstawie przykładów poznawane pojęcia, charakteryzuje znaczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu społeczno-gospodarczym; uczeń biegle posługuje się wiadomościami przy omawianiu przykładów „z życia”; uczeń analizuje orzecznictwo i wykładnię naukową na temat odpowiedzialności cywilnej; uczeń określa znaczenie odpowiedzialności cywilnej, z pomocą nauczyciela próbuje omówić poznane pojęcia.

14. Prawo spadkowe

dziedziczenie i jego rodzaje, dział spadku; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń rozwiązuje proste przykłady sprawdzające zrozumienie poznawanych pojęć; uczeń dostrzega związki między pojęciami, analizując konkretny stan faktyczny; uczeń samodzielnie interpretuje stan faktyczny, samodzielnie sporządza wzór testamentu; uczeń omawia orzecznictwo SN na temat prawa spadkowego; uczeń z pomocą nauczyciela rozwiązuje proste przykłady sprawdzające znajomość podstawowych pojęć.

15. Prawo rodzinne. Małżeństwo. Pokrewieństwo i powinowactwo

przedmiot i znaczenie prawa rodzinnego, zawarcie i ustanie małżeństwa, prawa i obowiązki małżonków, stosunki majątkowe; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń rozumie pojęcia na podstawie prostych przykładów; uczeń omawia związki między pojęciami; uczeń interpretuje treść akt stanu cywilnego, intercyz itd.; uczeń analizuje orzecznictwo SN na temat małżeństwa, charakteryzuje również procedurę cywilną obowiązującą w zakresie prawa małżeńskiego; uczeń próbuje określić znaczenie prawa rodzinnego w swoim życiu, z pomocą nauczyciela poznaje treść pojęć omawianych na zajęciach; pochodzenie dziecka, imię i nazwisko dziecka, władza rodzicielska, opieka, kuratela, obowiązek alimentacyjny; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń rozumie pojęcia rozwiązując proste przykłady; uczeń rozumie związki między poznawanymi pojęciami, charakteryzuje podawane stany faktyczne; uczeń samodzielnie interpretuje przykłady, np. spraw sądowych; uczeń omawia orzecznictwo SN i inne rodzaje wykładni z zakresu omawianych zagadnień, znajduje związek prawa rodzinnego z innymi gałęziami prawa, ocenia społeczne znaczenie omawianych zagadnień; uczeń podaje przykłady stosunków między rodzicami a dziećmi korzystając ze znacznej pomocy nauczyciela.

16. Prawo pracy

pojęcie, źródła, zasady prawa pracy, stosunek pracy, umowa o pracę, znaczenie umów cywilnoprawnych w prawie pracy, zatrudnianie pracowników, dokumentacja pracownicza, prawa i obowiązki stron stosunku pracy, odpowiedzialność pracownicza, czas pracy, ochrona

wynagrodzenia, urlopy pracownicze, uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem, zatrudnianie młodocianych, ochrona pracy, bezpieczeństwo i higiena pracy, wykroczenia przeciwko prawom pracownika, spory ze stosunku pracy; uczeń zna omawiane pojęcia; rozumienie pojęć na podstawie prostych przykładów; analiza treści umowy o pracę, charakterystyka praw i obowiązków stron stosunku pracy, wypełnianie druków urzędowych (np. ZUS); sporządzenie wzoru umowy o pracę, analiza konkretnego stanu faktycznego, obliczanie wynagrodzenia itd.; omawianie orzecznictwa z zakresu prawa pracy; rozwiązywanie prostych przykładów z zakresu prawa pracy, przy pomocy nauczyciela.

17. Prawo administracyjne i postępowanie administracyjne

pojęcie, podział i źródła prawa administracyjnego, stosunek administracyjnoprawny, przedmiot działania administracji publicznej, organy administracji publicznej i ich kompetencje, struktura administracji i samorządu terytorialnego, podział administracyjny kraju, formy działania administracji, administracyjnoprawna reglamentacja wolności jednostki, reglamentacja publicznoprawna w sferze praw rzeczowych, administracja spraw zdrowia, spraw socjalnych, administracyjnoprawny status jednostki, bezpieczeństwo i porządek publiczny, ochrona i kształtowanie środowiska, administracja obrony kraju i spraw zagranicznych, administracyjnoprawna regulacja aktywności obywateli, prawo europejskiej integracji społecznej i gospodarczej, pojęcie i rodzaje postępowań administracyjnych, zasady, uczestnicy i przebieg ogólnego postępowania administracyjnego, sądownictwo administracyjne, postępowanie egzekucyjne w administracji; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń rozwiązuje proste przykłady pozwalające zrozumieć poznawaną problematykę; uczeń analizuje treść aktów administracyjnych; uczeń sporządza pisma w postępowaniu administracyjnym, prognozuje przebieg postępowania - również przed sądami administracyjnymi; uczeń omawia orzecznictwo dotyczące prawa i postępowania administracyjnego; uczeń z pomocą nauczyciela poznaje podstawowe pojęcia w celu zrozumienia ich znaczenia m.in. w swoim życiu.

18. Prawo gospodarcze

pojęcie, źródła prawa gospodarczego, firma, podmiotowy charakter działalności gospodarczej, osoba fizyczna jako przedsiębiorca, osoby prawne jako przedsiębiorcy, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, przedsiębiorcy i ich oznaczenia, klasyfikacja i ewidencja działalności gospodarczej, Krajowy Rejestr Sądowy, Spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego, spółka europejska, umowy o działalności gospodarczej; analiza prawa działalności gospodarczej, ustanie bytu prawnego przedsiębiorcy; uczeń zna omawiane pojęcia; uczeń rozumie poznawane pojęcia na podstawie prostych przykładów; uczeń analizuje wzór umowy spółki, umowy sprzedaży, najmu i in.; uczeń samodzielnie sporządza wzór umowy spółki, analizuje konkretne stany faktyczne; uczeń omawia orzecznictwo na tematy z zakresu prawa gospodarczego, stosuje wiedzę ekonomiczną; uczeń rozumie podstawowe pojęcia korzystając z pomocy nauczyciela.

19. Postępowanie cywilne

pojęcie, zasady i źródła prawa cywilnego, podmioty stosunków cywilnoprawnych, formy czynności cywilnoprawnych, przedstawicielstwo i pełnomocnictwo, przedawnienie roszczeń, instytucje prawa rzeczowego, atrybuty prawa własności, przedmiot i źródła prawa zobowiązań, zasady wykonania zobowiązań, skutki niewykonania zobowiązań, wybrane rodzaje umów prawa cywilnego, prawa i obowiązki konsumentów, obowiązki sprzedawcy z tytułu umowy sprzedaży, instytucje broniące praw konsumenta, struktura wymiaru sprawiedliwości, przebieg postępowania przed sądem I instancji, środki odwoławcze, charakterystyka postępowań odrębnych; uczeń zna poznawane pojęcia; uczeń zna treść poznawanych pojęć na podstawie prostych przykładów; uczeń analizuje treść pism pełnomocnictwa, sporządza je według wzoru; uczeń samodzielnie sporządza wzory

umów, stosuje procedury reklamacyjne towaru lub usługi w warunkach stymulowanych stosując zdobytą wiedzę; uczeń charakteryzuje orzecznictwo w sprawie reklamacji; uczeń przy pomocy nauczyciela omawia znaczenie postępowania cywilnego w swoim życiu i rozumie podstawowe pojęcia.

20. Prawo konstytucyjne

organy władzy w Polsce, system prawa w Polsce; uczeń potrafi opisać system polityczny Polski oraz wskazać instytucje odpowiedzialne za stanowienie prawa oraz jego stosowanie.

21. Prawo finansowe

uczeń zna i potrafi zastosować podstawowe pojęcia prawa budżetowego, podatkowego, ubezpieczeniowego oraz bankowego

22. Ochrona własności intelektualnej

uczeń zna i potrafi zastosować podstawowe regulacje prawne dotyczące prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz prawa własności przemysłowej.

23. Ochrona danych osobowych

uczeń zna i potrafi zastosować regulacje prawne odnośnie ochrony danych osobowych; uczeń zna i potrafi wymienić podmioty odpowiedzialne za ochronę danych osobowych; uczeń potrafi zdefiniować pojęcie danych osobowych.